

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pre. an 6 fl., $\frac{1}{2}$ an 3 fl., $\frac{1}{4}$ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pre 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$ an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserțiuni

Un șir garmond: odată 7 cr., a doua óra 6 cr., a treia óra 5 cr., și de fie care publicațiune timbru de 30 cr.

Totú ce privesce fóea să se adreseze la «Redacțiunea și Administrațiunea Unirii» în Blasiu.

Anul III.

Blasiu 15 Aprilu 1893.

Numérul 15.

Reîntórcerea peregriilor nostri dela Roma.

Christosú a învialú! Cu acésta salutare creștinéscă îi întimpinámú cu toții pre peregriii nostri reîntórși dela Roma, légánulú credinței și națiunii nóstre. Și ei ne răspundú: Adevératú cá a învialú.

Salutarea acésta cu ocasiunea acésta are însemnătate duplá. Salutarea ne aduce aminte de marele misteriu alú rescumpérării nóstre îndeplinitú prin înviarea Mântuitoriuului nostru din morți. Ocaziunea ei ne aduce aminte de renascerea și înviarea nóstră bisericéscă și națională prin s. Unire cu Roma îndeplinitá înainte de asta cu mai doi seculi.

Améndoué evenimentele aceste mari, unulú în istoria omenimii, altulú în istoria nóstră bisericéscă și națională, le-au serbatú peregriii nostri în Roma, légánulú credinței și națiunii nóstre.

Aú avutú peregriii nostri ocaziune în Roma să se convingá și din ruine de mărimea de óre cândva politică și religiósă a străbunilorú nostri, a cărorú nume cu mândrie ilú purtámú numai noi astáđi în lume.

Aú avutú ocaziune în Roma să vadá maiestatea supraomenéscă a tronulú, care nu apérá cu arma unú teritorú mai mare saú mai micú, ci apérá cu cuvintulú religiunea, tesaurulú celú mai scumpú alú sufletelorú. Aú avutú ocaziune să vadá tronulú, care nu e alú unei dinastii, nu alú unui poporú, nu alú unui statú, ci tronulú unei idei, de unde tóte scáderile legate de alte tronuri lumesci, de acesta nu suntú legate. Cáci nu póte fi tronulú unei idei, ca tronulú unei dinastii saú statú. Chiar pentru aceea ședut'áú pre tronulú acesta Italiani, Germáni, Francesi, Spanioli și Greci, și idea totú aceea a rémasú.

Dacă nu blasfemia, la totú casulú însá o lipsă de cunoscínță adevératá este a vorbi de pofta de domnie a tronulú pontificalú, ca de pofta de domnie a altorú tronuri. Unú dinastú voesce a-și mári teritoriulú, ca fiului și nepoțilorú sêi să le lase o moștenire mai mare. Cui să lase Papa moștenirea, cândú elú nu scie cine va urma după elú, și tronulú papalú nu este alú familiei lui? Unú dinastú cércá a-și mári teritoriulú spre a asigura supușilorú nóuê isvóre de venitú și bunăstare materialá. Pentru ce să cerce ceva analogú Pontíficele, care nu este alú unui poporú saú statú, ci alú lumii, și eo ipso nu are pentru

ce să iea dela unú poporú și să dea la altulú, cáci alú tuturorú părinte este elú.

Chiar pentru aceea, repetímú, este o lipsă de cunoscere adevératá a naturei Pontificatuluí, a vorbi de dependința religiósă dela elú ca de dependința dela alte autorități lumesci. Cáci dependința religiósă dela Pontificatuluí Romei nu e dependința dela o auctoritate egoistá, ci dependința dela o idee, fiindú cu totulú indiferentú, cá pre unú timpú mai scurtú saú mai lungú, cine representá idea aceea, Piú IX saú Leonú XIII saú altulú. Evidentú este lucrulú acesta în tótá Europa, dar mai cu samá la noi la Románi. Amú stagnatú, amú regrestatú, amú perdutú multú ori cândú și ori unde amú depinsú dela autorități diverse de a Pontificatuluí Romei, fie aceea auctoritate grecéscă, fie calvinéscă, sêrbéscă, unгурéscă saú alta. Amú înaintatú, ne-amú deșteptatú, ne-amú cultivatú însá, cândú amú fostú în legáturá fiéscă cu Pontificatuluí Romei.

Márturiséscá despre asta susú și tare sânta Unire aláturatá cu starea nóstră, cândú amú fostú supuși Calvinilorú, Grecilorú, Sêrbilorú și altora, și nu ne tememú, cá nu ne va da totú dreptulú totú cine e nepreocupatú și neorbitú.

Pontificatuluí Romei e o idee. Idea însufleșce și dá viață. Autorități bisericesci, calvinesci, grecesci, sêrbesci și altele furá o condensatiune de interese egoiste sub masca religiunii. De unde ele amortéscú, împedecá și omórá.

Cândú amú véđutú, cá pre timpulú, cândú peregriii nostri prin lunga lorú călétorie la Roma aú făcutú o profesiune solemná a convingerii acesteia, acasá la noi, o fóe ráťacitá și totuși susținutá mai numai de clerú, cu esplicarea rabulisticá a unei hártii anticuate, ce nu mai are decâtú valóre istoricá, s'a silitú nu numai a nega tótá dezvoltarea nóstră firéscă și armonicá de dóuê vécuri, ci a pune Pontificatuluí Romei în o categorie cu perfidia grecéscă, amú đisú: Dómne iartá-í, cá nu scie ce face!

Omenimea cultá simțesce, cá de cândú a începutú a se abate dela religiune, nu-i mai merge bine, ci dureri preste dureri o copleséscú. Devine totú mai lătitá convingerea, cá fără religiune omenimea e perdutá. De aceea de pretutindení din Europa cultá se îndréptá privirile spre scaunulú Romei, reprezentantele celú mai clasicú alú ei. Cáci nici o altá bisericá, afará de cea cu Petru în frunte, nu este în stare a contrasta valurilorú timpulú de față și

viitorú. Spiritulú adevératú religiosú a peritú mai multú saú mai puținú din tóte, și aú rémasú numai formele.

Se póte dará presupune iubire adevératá de cauza nóstră culturalá și religiósă în cei ce ar' mișca tótá pétra spre a ne rumpe din comuniunea de credință cu Scaunulú Romei și cu popórele cele mai culte din Europa, și apoi a face din bisericá nóstră seriósă o adevératá caricaturá? Nu! de o mie de ori nu! Ori ce alte motive putemú presupune, numai iubire adevératá nu.

Chiar de aceea suntemú convingși, cá și poporulú nostru nu va asculta versulú náimíțilorú acestora, ci versulú pástorilorú adevérați, cu cari formézá unú trupú și o inimá.

Suntú mai dóuê vécuri, de cândú ne-amú unitú cu Roma. Și în timpulú acesta lungú numai bine ne-a făcutú. Ba putemú đice, cá ea ne-a regeneratú și pre terenulú bisericescú și naționalú. Ce amú fostú noi înainte de unire, și ce amú fi astáđi fără de s. Unire, scie ori ce românú nepreocupatú. O scie chiar și din aceia mulți, cari nu suntú de o limbá și credință cu noi.

Pentru aceea cuvintele, cari Capulú creștinátății le-a adresatú peregriilorú nostri, asecurárele Lui de iubire față cu noi, ne însuffá curajú în lupta față cu inimiéii nostri, cărorá le đicemú: Nu vé încredeți! până ce vomú respira în lumea acésta, nu vomú lásá bisericá pradá vóuê. Și dacá ceea ce nu credemú, va fi lipsá să ne punemú totú, și chiar și viata, nu ne vomú retrage!

Érá peregriilorú nostri stringéndu-le mána și gratulándu-le pentru frumosulú succesú, îi îmbráțișámú cu salutarea creștinéscă: Christosú a învialú!

Sânta Unire și dlú N. Densușanú.

Unú domnú din Blasiu după cetirea articulilorú dlui Densușanú din „Gazeta“ ne enará urmátóarele:

Suntú vre-o cátiva ani, póte mai bine de đece, de cândú în o conversare privatá avutá în Blasiu cu dlú Nic. Densușanú ca vechi cunoscutú, dínsulú ráđémándu-se pre actulú unirii din 1698 aflatú de d-sa la 1879 páși cu idea, carea multú mé surprinse, cá Unirea nu este o unire dogmaticá, ci o simplá alianță politicá între dóuê confesiuni spre a se apéra în contra la a treia. Confesiunile aceste dóuê suntú: bisericá románéscă și cea catolicá din Ardélú. Ér a treia, împotriva căreia aú voitú améndoué să se apere, a fostú bisericá

calvină-luterană din Ardeal. O idee așa bizară nu puteam la început crede, să poți profesa un om deștept, cum îl cunoșteam eu pe dl Nic. Densușan de mult. De aceea dorind lămurirea lucrului, l'am întrebat, că închipuiește-și dînsul unirea bisericei românești din Ardeal cu biserica catolică, proprie alianța lor, precum o numia dînsul, așa precum este alianța ofensivă sau defensivă alor două state vis-à-vis de un al treilea? Dînsul mi-a răspuns, că întocmai așa și-o închipuiește.

„Eă pre atunci încă nu vedusem actul unirii dela 1698 aflat de dl Nic. Densușan, la care se provocă dînsul spre dovedirea tesei sale. De aceea replică dl Nic. Densușan numai atâta, că ori cum va suna actul, la care se provocă dînsul, conștiința publică bisericească începîndu dela 1698 manifestată în totă viața noastră bisericească este dovada cea mai eclatantă, că unirea noastră a fost considerată tot-deuna ca o unire dogmatică cu biserica catolică, prin carea noi ne-am decherat a profesa o credință cu biserica catolică. Conștiința acesta publică bisericească clară ca lumina sôrelui în timp de mai doi seculi desavuază opiniunea dlui Densușan așa de tare, cătă dacă ar eși în public cu ea, atunci ar stîrni multă risă în cetitori.“

„Cu aceste m'am despărțit de dl Densușan escusându-l în mine însu-mi cu aceea, că dînsul fiind mândru de documentul, ce l'a aflat, nu se mulțamește cu onôrea, ce pre drept i-se cuvine pentru aflarea lui, ci voește multă mai mult. Ar voi adevă, să afle în documentul acela un atare înțeles, cătă pre basa lui să se schimbe radicală totă idea despre sânta unire, așa cătă aflarea lui prin dl Densușan să formeze în istoria noastră bisericească o epocă legată de numele dînsului. Și ca să-și ajungă ținta acesta, a alergat la un înțeles așa cutezat și forțat spre a-l vîri cu ori ce preț în documentul aflat de dînsul. Căci în adevăr dacă dl Densușan din documentul dînsului ar pute dovedi vreodată, că unirea noastră dela 1698 a fost numai o alianță politică cu catolicii, o specie de *unio*, cum a fost celebra *unio trium nationum* de pildă, și nu o unire dogmatică, și dacă pre Români uniți ar pute dl Densușan să-i și convingă despre acesta, cătă de aci încolo pre catolici să-i considere de aliați și nu de confideli, atunci în adevăr dl Densușan ar fi mai mare ca Atanasiu, ca Clain, Vulcanu, Maioru, Bobu, Șuluțu, Vancea și toti arhieriei nostri. Mai mare, căci aceștia toti au trăit, lucrat și morit în convingerea, că ei profesază credința catolică stîndu pre basa unirii din 1698. În adevăr însă ei au fost înșelați și au înșelat apoi și ei pre alții. Și comedia asta ar mai fi durată multă timp, dacă nu afla dl Densușan actul din 1698. De unde descoperirea Americii prin Columbu pentru Europa nu a avut atâta valoare, ca pentru noi aflarea documentului din 1698 prin dl Densușan.“

„Am mai escusat pre dl Densu-

șan și cu aceea, că dînsul nefiind teolog, ci un diligent scrutător istoric, ușor a putut ajunge la un cuget așa curios. Cu tôte aceste cunoscîndu-l de un bărbat serios și luminat n'am crezut de loc, că se va juca astfel cu numele său cel bun; cătă să cuteze a eși în public cu o idee așa bizară. Și mie unuia nici nu-mi eră încă cunoscut, că a pășit dl Densușan cu ea în public. De aceea nu eram să cred ochilor când am văzut în „Gazeta Transilvaniei“, că dl Densușan nu numai, cu risicul numelui său cel bun pășește erăși cu aceea idee în public, ci și-o espune cu o cutezare și încredere așa mare, ca și când ar fi vorba nu de un istoric, și chiar pentru aceea greu de probat, ci de o tesă matematică, ce se dovedește deplin prin esecutarea unui calcul algebric.“

Până aci Domnul din Blăși.

Mai multe lucruri din cestionariul istoric, ce-l publică dl Densușan chiar acum în „Gazeta Transilvaniei“ ne siliră a crede, că dînsul în scrutarile istorice e capabil și de lucruri fantastice. Bizara idee însă cu privire la natura unirii noastre cu biserica catolică espusă pre larg și proptită cu multe cuvinte în Nr. 67 al „Gazetei Transilvaniei“ ne sili cu totă puterea, că de aci încolo să fim foarte cu luare aminte chiar și în lucrurile, în cari dînsul e specialist, ca nu cumva închipuirii subiective de ale dînsului să le considerăm de adevăruri istorice obiective.

„Gazeta Transilvaniei“ de câteva luni pörtă o luptă desperată cu „Unirea“. A scăpat din lupta asta în o stare de tot precară. De aceea i-a părut bine, când i-a venit dl Densușan în ajutor. Ea ne mai avîndu ce perde, s'a retras, și frontul, locul cel mai espus, spațiul articolului de fond, l'a lăsat dlui Densușan.

E adevărat, că „Gazeta“ în dispute bisericesci ne mai avîndu ce perde, n'a perdut nimic prin articolul dlui Densușan. A perdut însă foarte mult dl Densușan ca istoric înainte la toti bărbații serioși, și tare credem, că după ce vom găta, însuși dl Densușan se va convinge despre acesta.

Dacă dl Densușan în „Gazeta“ își espunea numai bizara sa idee cu privire la natura unirii noastre cu biserica catolică, n'am fi luat nici cându péna în mână să-i combatem idea. Cugetarea clerului și poporului nostru este multă mai sănătoasă, decât ca cu o atare idee să poți seduce pre cineva. Dl Densușan însă în articolul său atinge o mulțime de cestiuni bisericesci, cari tôte deveniră întunecate de idea aceea curiosă dominantă în ei. Pre lângă aceea atacă cu vehemență codicii nostri bisericesci.

A tăce acum și în fața lucrurilor acestora, ar fi o lașitate.

Înainte însă de a intra în meritul lucrului, trebuie să amintim, că totu modul, cum tracteză dl Densușan în „Gazeta“ cestiunile bisericesci este cătă se poate de superficial. Nu scim unde

este de a se căuta cauza împrejurării acesteia, în precipitarea cu care a scris, în lipsa cunoscîntelor teologice, ce ar trebui să le aibă, cându se ocupă cu cestiuni bisericesci, în lipsa de exercițiu logic pentru lucruri de aceste, sau dora, ceea ce totuși din cătă îl cunoșcem, n'am pute crede despre dînsul, în credința, că dintre cetitori nimeni nu va observa contradicțiile cele multe din actul său, și așa nici unuia dintre cetitori nu-i va fi bătătoare la ochi superficialitatea articulelor dînsului.

De pildă, ca cetitori în antecessu să-și poți face o idee de superficialitatea acesta, aducem numai câteva împrejurări.

În numărul 67 din „Gazeta“ la capetul articolului, resumîndu esența pactului cuprins în manifestul de unire dela 1698, dice dl Densușan din cuvînt în cuvînt: „Românii în manifestul lor de unire dela 1698 făcură numai nisce declarațiuni generale, și într'ună modă foarte vagă, că se unesc cu biserica Romei, fără să spună anume, în ce fel de cestiuni se unesc.“ Cu tôte aceste resumîndu a doua oră totu acolo acel manifest dice: „legătura așa dară, carea o făcuse biserica română cu biserica Romei la 1698 era numai o simplă alianță bisericească făcută între două state sau corporațiuni bisericesci.“ Din „declarațiuni generale“ făcute „într'ună modă foarte vagă“ în cari „nu se spune anume că în ce fel de cestiuni se unesc“, cum scote dl Densușan nu erăși ceva „generală“ și „vagă“, ci ceva foarte special și determinat, anume: „Alianța bisericească făcută între două state sau corporațiuni?“

Mai departe totu acolo dl Densușan susține, ca manifestul din 1698 după ce dechiară, că Români se unesc cu biserica Romei, adauge numai decât, că „motivul principal și condițiunea politică bisericească esențială a unirii“, e „ca să trăească cu aceleași privilegii, cu cari trăescă medularii acestei sfinte biserice.“ Fiindu dară motivul principal al unirii de natură politică, dice dl Densușan, că urmază, că și unirea e numai politică, sau alianță, eră nu unire dogmatică din motive sufletesci sau religiose.

Acum dacă dl Densușan va mai ceti odată manifestul aflat de dînsul, va vedé, că acela se începe cu motivul următoriu: „cercîndu schimbarea acestei lumi înșelătoare și nestarea și neperirea sufletelor, căruia în măsură mai mare trebuie a fi decât tôte, din bună voea noastră ne unim cu biserica Romei cea catolică și ne mărturisim a fi medularele acestei biserice sfinte catolice a Romei.“ Unu motiv mai spiritual și mai religios ca acesta, va concede și dl Densușan, că nu poate esista. Din motive religiose sufletesci însă ca acesta nu se face nici cându alianță politică între două biserici, ci se face unire dogmatică, și acesta erăși o va concede dl Densușan.

Încă vre-o două exemple de superficialitate. Totu în resumatul acela dice dl Densușan, că Români în soborul din 1698, precum arată mani-

festulă, n'au recunoscută „nici chiar calitatea de primă Patriarcă a Papet dela Roma, și soborul nu concese Papet nici un drept de jurisdicțiune în biserica română de Alba-Iulia.“

Multă ne-amă mirată, cum pôte dlă Densușană să nu-și cunoscă chiar nici documentul, ce l'a aflat d-sa. Căci în documentul acesta, manifestul soborului din 1698, chiar la capetă se cetesc următoarele: „ci tocmai de s'ar întâmpla mörte (Vlădică), să stea în voea soborului, pre cine ar alege să fie Vlădică, pre care Sfinția Sa Papa să-lă întărescă.“ Manifestulă dăce, că „Papa să întărescă pre Vlădică“ și totuși după dlă Densușană manifestulă n'a recunoscută „nici chiar calitatea de primă Patriarcă ală Papet dela Roma, și nu concese Papet nici un drept de jurisdicțiune în biserica română de Alba-Iulia“. Se pôte inchipui o întâietate și jurisdicțiune mai clară ca dreptul de confirmare sau întărire? A trebuită dlă Densușană să fie extraordinară de preocupată, cându le-a scrisă aceste.

Încă una. La începutul articolului din Nr. 67 a „Gazetel“ dlă Densușană voindu a spune motivul, pentru care guvernul din Viena a favorisat unirea, ba a pus-o și la cale însuși elă, dăce din cuvintă în cuvintă: „Acum guvernul din Viena vedëndu starea cu totulă miserabilă a catolicismului din Transilvania, se decise, ca să înmulțescă numărulă acestor catolici prin câștigare de suflete.“ Apriatū ne spune aci dlă Densușană, și förte adevăratū, că guvernul din Viena își propuse a înmulți numărulă catolicilor prin câștigarea de suflete, va să dăce prin câștigarea de indiviđi, cari să profeseze credința catolică, căci aceea însemneză câștigarea de suflete pentru o biserică.

Cu tôte aceste în aceeași alineă voindu dlă Densușană a ne spune, cum guvernul din Viena „a câștigatū suflete“ catolicismului „înmulțindu-i numărulă“, dăce totū dinsulū, „că guvernulă din Viena făcu planulă, ca să mijlocescă o alianță bisericăscă între catolici și Români.“ Cum pôte cineva „să înmulțescă numărulă“ membrilor unei confesiuni, „să-i câștige suflete“ unei biserici prin o simplă alianță politică-bisericăscă, de bună samă nici dlă Densușană nu o scie nici acum și nu o va sci nici cândū. Chiar și în istoria politică a statelor, dacă unū statū se decide să-și „înmulțescă“ supușii cu supuși de a altui statū, nu incheie cu acesta alianță, ci folosese alte mijloce.

Ne pare förte rău, că suntemū siliđi să descoperimū nisce contradiceri așa frapante în ceea ce a scrisū dlă Densușană. Noi însă nu suntemū de vină.

Contradiceri de aceste vomū înțlni altcum totū mereū în studiulă dlui Densușană.

Premițendū introducerea acēsta vomū întra în meritulă lucrului constatandū mai întâiū natura santei Uniri în contra dlui Densușană, și apoi tractandū și celealalte cestiuini, ce suntū în legătură cu ea, și cari fură atinse și de dlă Densușană, după ce și fără de aceea tôte să valöre actuală.

Până cândū împrejurările ne vorū permite, vomū tracta lucrurile aceste în spațiulă articolului de fondū. Ne mai permitiendū împrejurările foii, vomū continua în spațiulă foii destinatū elucubrărilor literare și sciințifice.

Revistă bisericăscă.

Din Patrie.

Vedëndu guvernulă agitațiunea, ce o face preoțimea catolică în contra proiectelor de lege bisericăscă și în specie în contra căsătoriei civile, a pusū la cale o contra-agitațiune, pentru proiectele respective. Pre rege l'a fostū informatū, că țara întrégă dorește și chiar pretinde legile aceste. Pre basa acēsta l'a storsū invoirea la matriculele civile și totū pre basa acēsta voescū să îi storcă invoirea și pentru recepțiunea Jidanilor și pentru căsătoria civilă. Trebuiaū dară să arete, că țara aieva pretinde reformele plănuite. Comiții supremi și-au și câștigatū merite frumoșe, căci în multe comitate le-a succesū, să voteze guvernulă încredere pentru proiectele bisericăscă. Scimū cu toții cum mergū treburile în congregațiuni, pentru aceea să nu ne mirămū, că în multe locuri li-s'a făcutū pre voe la comiții supremi și la guvernū.

Roma.

Sânția Sa Papa Leonū XIII în 3 a l. c. a primitū în audiență pre peregrinul român. Ilustritatea Sa Episcopulă Mihalyi a adresatū Sânției Sale o cuvintare în limba latină interpretandū simțemintele de venerațiune și omajū, ce i-le aducū peregrinul în numele lorū și totū odată în numele tuturor Românilorū uniți cu biserica Romei. Sânția Sa în cuvinte călduröse a asiguratū pre membrii peregrinajului despre iubirea și grija părintescă, ce o are pentru Biserica română unită și pentru fiil ei credincioși, și le-a împărțitū tuturor binecuvintarea Sa apostolică. Afabilitatea Sânției Sale și cuvintele Lui părintesci adăncū inimile peregrinilor nostri. În 4 a l. c. peregrinul din invitarea specială a Sânției Sale adă asistatū la liturgia celebrată de Dinsulū.

Germânia.

Centrulă catolicū din parlamentulă germănu a obținutū până acum multe succese făcendū să se retragă ordinațiuni și să se ștergă legi injurioșe și păgubitoare pentru Biserica. Lupta însă nu e finită încă, căci mai suntū câteva legi nedrepte, ce trebuie șterse. Ținta mai de apröpe a centrului e ștergerea legii, ce opresce stabilirea ordului Iesuiților în țară. Pentru ștergerea acēstei legi centrulă a înaintatū Reichstag-ului unū proiectū, care în curendū va veni la desbatere.

Rusia.

Guvernatorul celū nou din Vilna, Orzevski a primitū cu cuvinte aspre și vătămătoare clerulă catolicū, ce s'a prezentatū la elū în frunte cu Episcopul Zoanovica și Andriewicz. La episcopulă

le-a întorsū spatele, ér pre preoți l-a dojenitū să nu cuteze a se amesteca în politică. Le-a amintitū mai departe, că religiunea catolică în Rusia e numai tolerată. Ca să nu le mai rămână nici o îndoelă în privința amenințărilor, în câteva zile a și esilatū pre doi preoți, pre unul în Astrakan pre 5 ani, pre altul în Siberia pre 6 ani. Toleranță și administrațiune rusăscă!

Revistă politică.

Afaceri interne.

Mai zilele trecute foile maghiare adū articuli lungi despre mania regelui. Ele se miră cum e cu puțință ca Monarchulă să se supere pentru unū lucru așa de nevinovatū cum e cultulă lui Kossuth. Vina o caută ca și altă-dată totū în alții și anume în cercurile curții, unde ar avé mulți inimi. Dar puțină le pasă, ei vorū merge pre calea lorū înainte, căci nu națiunea are să se îndrepte după rege ci regele după națiune, așa spune „Budapești Hirrap“ și alte foii opoziționale mai de frunte.

În dietă a cursū o discuțiune înfocată asupra budgetului ministrului de honveđi. Conducătorii opoziționali adă atacatū pre ministru, că germanisěză Ludoviceulă din Budapesta și că propagă spiritū austriacū în armata de honveđi. S'adă mai pretinsū tunuri și trupe tehnice pentru honveđi.

Anglia.

Agitațiunea în contra proiectului Home-rule continuă. În cercurile uniōniștilor și în cercurile militare a causatū mare senzațiune ținuta guvernului, care e neutrală față de proiectulă lui Watkin. Se scie, că Watkin încă în an. 1882 a înaintatū casei de jos unū proiectū de lege pentru construirea unui trenū suteranū între Frância și Anglia pre sub canalulă La Manche, dar guvernulă s'a opusū în interesulă siguranței țerei. De atunci Watkin în fiesce careanū și-a renoitū propunerea, dar totū înzădarū. Acuma guvernulă a declaratū că nu se va opune proiectului. Se presupune, că guvernulă s'a înțelesū cu Watkin, ca elū în schimbū să voteze pentru home-rule.

Frância.

Ministeriulă francesū s'a constituitū astfel: Dupuy ministru-președinte și de interne, Develle ministru de esterne, Peytral ministru de finanțe, Guerin ministru de justiție, Poincare ministru de instrucțiunea publică, Ferrier ministru de comerciū, Loizillon ministru de răsboiū, Ricunier ministru de marină, Viette ministru de lucrări publice, Viger ministru de agricultură. Cercurile politice suntū de părere, că ministeriulă Dupuy nu va avé durată lungă.

Societatea Panama a subscrisū unū contractū de prorogare pre terminū de 20 de luni. Terminulă va espira în 31 Octobree 1894. Până atunci trebuie să se formeze o societate nouă, carea să termine canalulă în timpū de 10 ani dela data constituirii sale.

Belgia.

Conducătorii congresului internațional a socialistilor au ținut în Bruxelles o conferință preliminară, ca să se înțeleagă cu privire la ținuta, ce voru avea să o observeze la congresul din Elveția. Conferința s'a ținut sub presiunea lui Volders (belgian). Au fost de față reprezentanții socialistilor din Elveția, Germania, Holanda, Franța și Anglia. Conferința a hotărât ca congresul să se țină în 6—13 August în Zürich. La congres voru avea să ia parte toate partidele socialiste și reuniunile de lucrători, cari recunosc necesitatea organizării partidului lucrătorilor pentru o acțiune politică. Voru propune, ca partidul socialistilor să se pronunțe pentru pacea și arbitrajul internațional. Anarhiștii voru fi excluși din congres. Socialistii holandesii vreau să propună, ca religionea în fiesce care stat să se considere de afacere privată.

Serbia.

Alegerile de deputați din est-anul au decurs în cea mai mare agitațiune. Presiunea exercitată din partea guvernului liberal nu a mai avut margini. Cu toate aceste radicalii au reeșit aproape cu atâta deputați ca și liberalii. Pre când era să se începă debaterile, deputații radicali au eșit din Scupcină și după ei și cei 2 deputați progresiști. Liberalii au de gând să nimicească alegerile deputaților radicali, și în locul lor să se facă alegeri noue. Situațiunea e îngrijitoare.

Bulgaria.

Poporul bulgar are serbătoare. Până acum a avut numai principe, de acum va avea și principesă. Principele lor își serbeză cununia cu Margareta principesă de Parma. Au trecut ani lungi până ce țara s'a consolidat întru atâta, de principele lor a putut să se gândească de a-și întemeia șie-și familie, er țerei sale dinastie. În trecerea spre Italia principele Ferdinand și ministrii bulgari s'au oprit în Viena. Principele Ferdinand a fost primit în audiență privată de Măiestatea Sa Monarhul nostru, de asemenea și ministrul-președinte Stambulov.

Corespondințe.

București, 7 Martie 1893.

După cum pomenisem în precedentă mea scrisoare, proiectul asupra îmbunătățirii sortii clerului de mir din România, așteptat de atâta timp, promis de neumărate ori, schițat și propus când din inițiativa deputaților, când din partea Stului Sinod, a ajuns în fine în discuțiunea corpurilor legitime. Și fiindcă în parte aceeași chestiune, deși sub o altă numire de dotarea clerului sau de congrua, preocupă spiritele și pre la dvostre, și mai virtuos fiindcă proiectul adus acum de guvernul român privește nu numai îmbunătățirea sortii materiale ci chiar și reforma clerului mirului ori secular, atingându astfel prin firea lucrurilor cealaltă chestiune delicată a raporturilor dintre Biserică și Stat, — nu va

fi fără de interes ca să urmărim mai de aproape atât proiectul în sine cât și discuțiunile provocate fie în Parlament, fie în afară de el, în presa și în mijlocul clerului.

Economia proiectului în substanță este următoarea. Conform hotărârilor Stului Sinod, bisericile din totă țara, afară de mitropolii, de episcopii și de mănăstiri, se împart în parohiale și filiale. Numărul parohiilor se fixează la 297 urbane și 2734 rurale. Nimeni nu poate înființa o biserică nouă decât cu voia episcopului respectiv și a ministrului de culte; paraclise însă sau oratorii particulare pot face cu autorizațiunea episcopului. Când însă particularii aru voi să aibă și preoți deosebiți pentru asemenea oratorii, se recere și autorizațiunea ministrului. În fiesce care parohie va fi un preot-paroch, la mitropolii însă 4 preoți și 4 diaconi, la episcopii 3 preoți și 2 diaconi, la mănăstirile de maice 2—4 preoți, din cari unul va fi și confesar, la mănăstirile de călugări pot fi ori cât de mulți preoți, după ce aceștia n'au plată deosebită de întreținerea lor monachală. În parohiile urbane voru fi 2 cântăreți, în cele rurale unul sau doi, dacă voru fi mai multe bisericile filiale, situate în diferite cătune sau sate lipite de altele pentru formarea unei comune rurale. Administrarea bisericilor aparținătoare unei episcopii compuse din preot-paroch, și din doi membri numiți unul de prefect sau de primar și altul ales de parochienii. Pre lângă administrarea și îngrijirea de biserică episcopii au însărcinarea de a plăti pre preoți din sumele ce li-se voru da de Ministru pentru comunele rurale, și de consiliul comunal pentru cele urbane. Față cu numărul astăzi prea mare al preoților, se iau aceste dispozițiuni: Cei cari trecu (și sunt preste 3000) preste numărul parohiilor, voru fi adăugați, cu titlul de preoți supranumerari, la bisericile parohiale sau filiale. Până când se va ajunge a nu avea mai mulți preoți decât sunt de lipsă, nu se voru mai face chirotonii decât cel mult una la patru vacanțe în fiesce care diecesă. Preoții supranumerari, cari voru fi perdut dreptul la remunerariu, nu se mai socotesc pentru stabilirea locurilor vacante: perdă apoi dreptul la lăfă dacă refuză de a accepta transferarea ca paroch la o parohie vacantă. Când numărul preoților va ajunge la cifra stabilită prin această lege, nimeni nu va pute fi chirotonit dacă nu va fi vacant un loc de paroch. Nică o chirotonie, afară de cele din mănăstirile de călugări, nu se poate face decât cu autorizațiunea Ministrului de culte; altfel Episcopul comite un abuz de putere, er chirotonitul nu va pute deveni nică odată paroch sau obține vre-o retribuțiune de ori ce fel.

* * *

Numirea parohilor, a diaconilor și a celorlalți preoți se face de către episcopul respectiv din o listă de 3, pre care o va prezenta Ministeriului cultelor spre a alege unul din ei. Cântăreții și paracliserii (feții) se numesc de episcop după recomandățiunea episcopilor parohiali. Protocolul sau protopopul se numesc de către episcop din o listă de 5, pre care o va prezenta Ministeriului cultelor spre a alege unul din ei. El se confirmă prin decret regal, și poate fi revocat printr-o decisiune motivată, fie de către episcop, fie de către Ministeriul cul-

telor. Pentru suspendarea lefei parohilor și preoților până la minimum de doi ani sau pentru suprimarea ei pentru tot-deuna, se voru înființa comisiuni disciplinare în fiesce care eparchie, compuse din trei membri: unul numit de Ministrul cultelor, unul de episcop și alu treilea tras la sorti dintre consilierii curții de apel sau dintre președinții tribunalelor din localitate, numiți toți trei irevocabil pre trei ani. Casurile de suspendare sau suprimare a lefei sunt, când respectiv s'au făcut vinovați de neîndeplinirea din obligațiunile lor impuse prin această lege sau alte legi ale țerei, precum și de ori ce alte vine de natură a le scăde prestigiul și autoritatea. Dreptul de a trimite înaintea comisiunilor disciplinare îl are atât episcopul cât și Ministrul cultelor. Pentru îndatoririle și greșele spirituale preoții voru rămâne sub aceeași jurisdicțiune ca și, adică sub a consistențelor diecesane. Suprimarea lefei pentru tot-deuna se aplică de-a dreptul de către Ministrul cultelor preoților cari aru fi condamnați de justiție pentru o crimă sau pentru vre-unul din aceste delict: falsă, furt, înșelăciune, abuz de încredere, mărturie minciunosă, atentat la bunele moravuri, delapidare de bani publici, mituire și spargere de sigilă.

* * *

Întreținerea parohiilor. Parochul urbană primesce o lăfă de 200 lei pre lună dacă este licențiat sau doctor în teologie, 100 dacă este absolvent alu seminariul complet, 60 dacă este absolvent alu seminariul inferior. Supranumerarii după aceeași categorie primesc câte 150, 80, 40 lei lunar. Diaconul 100, cântărețul 50, paracliserul 30. În parohiile rurale, parochul cu seminariul complet 80 lei, 50 cu seminariul inferior, supranumerariul 35, cântărețul 20 pre lună; și dacă parochia n'are pământ tot mai primesc un spor de 25%. Pământurile bisericilor rurale (câte 17 pogone) $\frac{3}{4}$ le au spre folosință de o potrivă parochul și supranumerariul, er $\frac{1}{4}$ cântărețul. Pre lângă aceste parochul și celorlalți se voru bucura de veniturile epitrachirului, altcum numite stolar, opritu fiind însă de a cere taxe mai mari decât cele ce se voru fixa prin regulamentul de aplicare a acestei legi. Întreținerea bisericilor cade în sarcina comunelor. Pentru acoperirea tuturor cheltueilor specificate până aci, Statul va da o subvențiune de 50,000 lei pre an comunelor urbane, er în cele rurale se impune o dare de 4 lei pre an asupra tuturor contribuabililor cari se țin de respectivele biserică. Legea pensiunilor se va aplica și clerului de mir, socotindu-se anii de serviciu dela punerea în aplicare a acestei legi, er vârsta de pensie va fi 70 de ani cu excepțiune de infirmități incurabile pentru cari nu s'ar mai pute continua serviciul. Legea cuprinde și un capitol asupra seminariilor, despre care însă altă-dată.

* * *

Camera a votata cu forțe mici modificări proiectul schițat mai sus. — Se așteptă ca în curind să vină în debaterile Senatului. — Se dice că nu toți Prelații de acolo voru fi contra proiectului. — Mitropolitul Primat și-a dat dimisiunea din înalta sa funcțiune. — Multe diare au pus în combinațiune dimisiunea cu proiectul de reformă a clerului. — Un comunicat alu guver-

nului desmintește această versiune. — Se dă ca sigur că înaltului demisionariu i-se va face o pensie lunară de 2000 lei. — Circulară notată, că Episcopul Argeșului va gera afacerile Mitropoliei. — Apoi va fi el însuși ales de Mitropolit. — Gendarmeria rurală votată și de senat. — Dar unde balurile mascate se continuă și în Paresemi tocmai ca și în carnaval, se mai receră și alte cele pre lângă gendarmi. — Dovada cea din urmă a dat-o casierul garei din Craiova, carele a incasat — în busunarele sale — 75,000 lei, apoi a luat-o la fugă.

Salutare

Philalot.

Colecta crucerului.

La colecta crucerului inițiată de noi în numărul 16 al „Unirii” din 1891:

Au solvit pre anul 1893. In *Archi-dieceză. Protop. Fărăgăului*: Parochia *Orosfaia*, 3 fl. 30 cr. — *Protopop. Pogăcele*: Parochia *Velcheriș*, 13 fl. 50 cr.

Până acum a încurs de tot sumă de 1,423 fl. 79 cr.

Noutăți.

Sciri personale. Peregrinii români au sosit în mijlocul nostru. Ilustritatea Sa Episcopul Mihalyi sosi cu o parte din trenșii încă înainte de serbatori. Cel mai mult însă dela Roma au mers spre Neapol și numai alaltăeri au sosit acasă. Din Blăși au fost: Dr. V. Szmigelski, Dr. A. Bunea, Dr. I. Marcu, Dr. S. Radu, Dr. V. Hossu, Nic. Ionaș și Aur. Popu Bota. Cu altă ocaziune vom descrie mai pre larg întreg peregrinajul.

Încercare de asasinare. Un anumit Michail Csolics, fost oficial privat în curtea primăriei din Strigon dar dimis din oficiu, a ridicat cuțitul asupra primatelui, însă nu a putut răni decât pre secretariul Medard Kohl, care s'a aruncat asupra asasinului. Secretariul împreună cu un alt preot Varga, care a intrat atras de sgomot, i-au smuls asasinului cuțitul din mână. Într'aceea s'au adunat omenii curții, cari au prețat pre asasinu pre mâna poliției.

Misiunile catolice. După raportul misiunilor catolice în Statele unite din America sunt 8,913,610, în Canada 2,075,366, în Antille și Guyana 336,820, în Patagonia 43,500, în Turcia 132,460, în Persia 7650, în Arabia 1500, în India orientală 1,080,320 și 300,000 sub episcopi portugali, în Malezie 55,920, în China 1,271,850, în Corea și Iapan 59,920, în Africa (afară de garnisioanele europene și de episcopi) 406,250, în Australia 780,530 de catolici. Precum se vede datele se referesc numai la țările, unde funcționează misiuni catolice, și numai la catolicii a căror grije sufletească e depusă în mâna misiunilor.

Academia română. Pre anul ce vine de președinte al Academiei române a fost ales Georgiu Barițiu, de vice-președinti V. A. Urechia, Iacob Negruzzi și D. Brânză. Premiul de 5000 lei a fost dat lui Barbă Ștefănescu dela Vrancea pentru scrierea sa „Parasiții”.

Foa nouă. Reuniunea învățătorilor români gr. cat. din jurul Gherlei a scos o foie pedagogică „Școla populară,” care va apăre odată pre săptămână și va costa 3 fl. pre an. O recomandăm învățătorilor nostri.

Episcopi catolice în Bulgaria. Se scrie, că Ferdinand principele Bulgariei și-ar fi dat învoirea la ridicarea alor două episcopi catolice în Bulgaria. Negotările avute de cardinalul Rampolla cu guvernul bulgar se vede, că au avut rezultat bun.

Cutrămur de pământ. În 8 a l. c. a fost cutrămur de pământ în Segedin, Timișoara, Lugos, Deva și în mai multe locuri din sudul Ungariei.

Procesul de presă al „Tribunei”. Andrei Balteșu, redactorul „Tribunei” și Ioan Popa, editorul ei, au dat cerere de nulitate în contra hotărârii curții cu jurați din Clușă. Cererea de nulitate a fost motivată cu aceea, că un jurat a fost minor, alt jurat în decursul pertractării a vorbit cu publicul, doi jurați au fost în legătură de rudenie, și mai pre sus de toate, că jurații nu au înțeles apărarea. Curia a respins cererea de nulitate, și prin urmare redactorul Balteșu va ave să stea 2 luni, ér editorul Popa 1 lună în prisore de stat.

Primăvară frigidă. În serbatori a fost rece cum se cade. Marți și Mercuri vremea s'a mai îndreptat, dar apoi s'a răcit érá. Precândă punem foia sub tipariș afară se vedă fulgi de nea, și ușor se pte ca pre mâne să ne trejim cu acoperimint alb pre afară.

Adunări de protestare. Adunările de protestare în contra proiectelor bisericesci ale guvernului continuă. În 18 a l. c. se va ține adunare de protestare în Baia-mare, în 23 a l. c. în Réstocf (Hosszurév), în 24 a l. c. în Șomeuta-mare.

Invențiunea lui Dowe. Ună croitoriu din Mannheim (Germania) cu numele Dowe să fie inventat o materie ușoră prin carea nu pot pătrunde glonțele, și experimentele făcute să fie întrecut toate așteptările. Se pte; dar că Dowe îmbrăcat în vestiminte făcute din materie de această să se fie pus de ținta puscilor, cum au scris unele foi, nu e de crezut. Materia e de 3 cm. de grosă și consistă din 2 țesături subțiri de oțel, între cari se pune ceva materie cleioasă, și afară de aceea materia astfel pregătită se mai obduce cu până de vințele.

Succesul unui Român. Ună tinér Român, Dr. I. Craimic, a obținut la concursul facultății de medicină a universității din Baltimore (America) primele premii pentru partea operatorie și tehnică a dentisticii, ér pentru partea teoretică a obținut mențiune onorabilă, va să dică laudă.

Esposiția din Chicago. Esposiția din Chicago se va deschide la 1-a Mai a. c. Iarna a fost preste măsură grea și lungă, dar lucrările cu toate acestea au înaintat întru atăta, că deschiderea nu va trebui amnată. Mai toate națiunile civilizate își au despărțimintele și comisioanele lor. Esposiția din Chicago promite a întrece toate esposițiile, câte s'au ținut până acuma. Americanii și-au pus în cap, să intrcă Europa în totă privința.

Fabrică de locomotive în Poșon. Direcțiunea căilor ferate ung. de stat a încunoscintat primăria din Poșon, că guvernul voese, să construescă acolo o fabrică mare de locomotive. În fabrică de o cam dată ar lucra 400 de lucrători, mai târziu fabrica s'ar mări, însă condițiunea guvernului e, ca orașul să dea în cinste locul de lipsă, cam 50 de ingere.

Primele corone. E vorbă nu de corone regesi sau împărătesci ci de banii cel noi de argint numiți corone, cari și-au arătat fața prin Budapesta. Și după corone de aceste umblă omenii, căci deputații cu toții s'au grăbit să se încoroneze, până ce în urmă s'au gătat toate coronele puse la dispoziție.

Falb în Budapesta. Vestitul profet de țile critice și cutrămure de pământ în țilele trecute a fost în Budapesta, unde a ținut două disertațiuni despre influința lunii asupra vremii și asupra cutrămurelor de pământ. Pre 16 a l. c. ne-a pus în prospect o țile critică de ordinea primă. Nu-i vorbă și noi ne temem, ca țila de 16 a l. c. să nu ne fie țile critică.

Turn astronomic pre Montblanc. Pre piscul cel mai înalt al Alpilor a început să se zidescă încă din anul trecut un turn astronomic. Lucrările au înaintat întru atăta, că în anul acesta se va termina. Edificiul va fi de lemn, și e aședat pre gheață. Pre din jos e acoperit cu nea ca mai bine să potă resiste vnturilor. Fereștile și ușile vor fi duple.

Tunel pre sub Mare. Societatea de căi ferate Long-Island din America nordică voese să facă un tunel submarin între Brooklyn și New-York pre sub ramura sa limba de mare, ce le desparte. Tunelul va fi de 211 metri lung și de 8 metri larg. Lucrările vor ține 2 ani și vor costa cam 3 milioane dolari. Prin tunel va comunica un tren electric și va mai fi și tub pneumatic pentru spedarea epistolelor (țeve prin carea epistolele vor fi împinse prin puterea aerului).

Bărci cu aripi. Americanul Joke Lewer a inventat nise aripi, cari ar fi să se folosească la bărci și corabii în locul ventrelor. Să scie că manevrarea cu ventrele e grea și cere multă iscusință. În loc de a pune la o corabie 12 pânze, Lewer voese să pună o singură păreche de aripi sdravene. Aripile se mișcă prin un mecanism simplu aședat în fundul corabiei. Acesta se pte învrti, opri sau îndrepta după bătaia vntului, și cu cea mai mare ușurință poți face, ca aripile să bată cât de încet sau cât de repede. Lewer își va espune invențiunea în anul acesta la Chicago, unde precum se scie va fi esposiție universală.

Omenii hazlii. Foile maghiare se plâng că în comitatul Hont comune întregi se slovacisază. Inspectorul scolastic să fi raportat ministrului, că în 141 de comune, unde mai înainte se propunea nemșese sau unguresce, acuma se propune în limba slovacă. — Adecă închid la școlele maghiare, folosesc toate mijlocele ce le stau la dispoziție, ca să maghiarizeze totă suflarea, și în urmă tot ei se plâng. Să nu își vină ispită de a rde?

Călătorie aerină cu sfârșit tragic. Din Bruxelles se depeșază, că balonul „Național” a cădut din înălțime mare. Starea aeronautului Toulet și însoțitorilor săi e de compătimit. Nu e nici o speranță să rămână în viață.

Inventatoriul melinitei. Turquet, inventatoriul melinitei, înainte de asta cu doi ani a fost judecat la închisore pre 5 ani, pentru că într'o carte a arătat cum se pte pregăti melinita. Pre lângă închisore și-a perdut și drepturile cetățenești. Acuma e vorba să fie agrățiat. Inimicul lui cel mai mare, Freycinet, acuma nu mai e la putere, pte dară că va ocupa din nou publicul cu invențiunile sale.

Cuprinderea insulei Khone. Guvernatorul din Cochinchina a telegrafat guvernului francesu, că în 14 a l. c. a cuprins insula Khone din fluviul Mekong.

Produțiunea de cărbune. Pre întreg rotogolul pământului în decursul unui an se scot 485 milioane tone de cărbuni. Din aceste în an. 1892 pre Anglia se vin 182 milioane tone, pre Statele-Unite din America nordică 141 milioane, pre Germania 90 milioane, pre Frância 26 milioane, pre Belgia 20 milioane, pre Austro-Ungaria 9 milioane, pre Rusia 6 milioane, pre celealalte state 9 milioane de tone.

Plântă cu chip de șerpe. În Himalaya este o plântă, din familia aroideelor, carea samenă cu șerpele cu ochilari. Indigenii o numesc „cobra plant”. Asemănarea e așa de mare, de pune în spațmă mai pre toți aceia, cari o vedă întâia-dată.

Concert. Duminecă în 16 a c. sardli profesor Iacob Mureșanu va da un concert de diletanți. Venitul e destinat pentru internatul de fetițe din Blăși.

† **Lucreția Juhász** nasc. Vlass, soția protopopului gr. cat. din Makó, Georgiu Juhász, a reposat în etate de 57 ani împărșită fiind cu SS. Sacramente ale muribunților.

Pentru procurarea de recuise, stégur flamure, policandre, albituri, obiecte pi, icone și cărți bisericesci recomandăm institutul de artă a lui Sűts și comp. din Budapesta, cari la dorință trimit gratis catalogul-prețurilor.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Panama.

(Fine.)

Sub aceste auspicii, pre de-asupra căroră falfăiau ca și uisce drapele glorioase marile nume de Suez și Lesseps, s'au început lucrările pentru tăierea multă doritului canal interoceanic. În Ianuarie 1881 cea mai tinără dintre fiicele lui Lesseps a dat focul la cea dintâi dintră nenumăratele mine ce aveau să ștergă de pre fața pământului muntele Celebra. Trebuie să se recunoască, că renumitul ingineru a luat toate dispozițiile de lipsă, și cu o seriozitate vrednică de uriașa întreprindere, pentru ducerea ei la ună bună sfârșită. Și dacă încercările nu l-au reușit, cauzele sunt de a se căuta în marile dificultăți ce s'au întâmpinat, în dispozițiile hostile ale Americanilor, dar mai virtos în pofta nesăturată a celor ce au căutat să se îmbogățescă fără de nici o muncă cinstită.

Istmul de Panama este una din strimtorile cele mai mici ale limbei de pământ ce împreună cele două continente americane. Lărgimea acestei strimtori între orașul Colon de pre țărmul Atlanticului, și orașul Panama de pre țărmul Pacificului, este de 56 kilometri și jumătate. Terenul dintre aceste două orașe este ună șir de coline ramificate din munții Cordillier, avându o înălțime variabilă până la 120 metri. Țărâșoara compoziția terenului parte consistă din pământ argilos, parte din quart, trahit și alte petri tari. După socotelele cele mai amănunțite pentru tăierea canalului trebuie să se ridice respectabila cantitate de 120 milioane metri cubici de pământ. E grea această muncă, mai ales când trebuie să scape ciocanele în quart, în trahit și în alte petri, cu toate acestea nu este preste puțină omenescă, care a executat opere de același fel și încă poate mai grele, cum a fost bună-ora tăierea tunelului St. Gotthard și altele. Dificultăți însă destul de serioase s'au întâmpinat în clima proprie a acelor regiuni. Din punctul de vedere al acesteia, al climatei, în regiunile istmului anul are numai două anotimpuri: vara (*verano*) și iarna (*inverno*). Vara sau anotimpul secetei, se începe în Decembrie și se gata cu luna lui Aprilie. Restul anului îl formează iarna sau anotimpul ploios, când ploile durează în continuu cu o intensitate mai mare sau mai mică, nefcetându de totu decât vre-o 20 de zile îndată după solstițiul de vară. Temperatura generală variază între 21° grade și 35° vara, și între 24° și 30° iarna. În sine această temperatură nu-i de nesuferit; s'a constatat însă că Europeanii sub arșițele ei sunt supuși la frigurile galbene, er indigenii la vrsat. Pentru aceea mai ales diarele americane, conduse de un spirit hostil întreprinderii, cu ce scopu vom pomeni îndată, adese-ori au alarmat lumea asupra greutăților și periculelor climatei din Panama. Au ajuns până a spune, că în această întreprindere au perit 80,000 Chinezii. Alarmerile trimbițate în aceste proporții însă erau nu numai exagerate, ci curat fanatice, pentru-că numărul tuturor lucrătorilor folosiți de companie, nici barom nu s'a apropiat de o asemenea cifră considerabilă. Compania firesce că n'a întârziat de a da cea mai desăvirgăit desmintire unor atari notițe tendențioase; dar nici aceea nu se poate nega, că și desmintirile uneori erau esagerate. Ori cum ar fi, Compania a luat toate măsurile sanitare prescrise de igienă. Case solide pentru funcționarii și pentru lucrătorii europeni și americani, bărci pentru negri, spitale de ambulanță, un mare spital central, servit de surorile de caritate, și diverse alte instituții de binefacere, conduse de o anumită comisiune presidată de Episcopul catolic din Panama: toate aceste dicu, Compania le-a instalat îndată dela începutul lucrărilor sale.

Până la unu timpu ore care Americanii nu s'au aretat contrari întreprinderii franceze

dela Panama, dar n'au fost nici favorabil, după ce pre lângă totu entuziasmul lor pentru totu ce este mare și nou, s'au abținut de a concurge cu capitalurile lor la reușita întreprinderii. La 22 Februarie 1887 însă toți cei interesați de sörtea canalului Panama rămaseră forțe tare mișcați de bilul votat de către Senatul Statelor-Unite, prin care se garanta o sută de milioane dollari (preste o jumătate miliardu franci) unei companii americane pentru tăierea unui canal interoceanic pre teritoriul Republicii americane a Nicaragueli. Canalul acesta, după planurile luate la fața locului, are să trecă prin marele lac numit Nicaragua, ceva mai spre nordu de Panama. Lungimea de cinc ori mai mare decât a canalului ce era deja în construcție, s'ar fi compensat, după socotelele Americanilor, prin avantajile unei regiuni de o mie de ori mai bogată și mai plăcută decât cea din Panama. Cu toate acestea s'a crezut, și pöte nu fără fundament, că planul american ar fi fost numai o manoperă spre a descredita întreprinderea dela Panama, spre a descuraja pre acționari și astfel spre a se stăpăni cu ușurință după falimentul companiei de o lucrare pre care ei, americanii, ar termina-o în scurtă vreme. La totu întâmplarea, intrigele americane au contribuit încăta la grăbirea falimentului. Totuși adevăratele cauze ale falimentului companiei de Panama, urmatu de suspensiunea lucrărilor, dacă nu chiar de definitivă lor încetare, trebuie a se căuta în alte părți.

Suma cheltueilor necesare pentru tăierea canalului Panama, după prevederile comisiunii tehnice dela 1881, era de 844 milioane franci. Lesseps primindu această notă o redusă cu 184 milioane; rămaseră deci ca sumă definitivă prevădută bagatelele de 660 milioane. Departe de a ajunge însă această sumă pentru terminarea lucrărilor, ea, după alte două apeluri făcute la denariul publicului, fu ridicată la unu miliardu 272 milioane fr. în calcul rotund. Întrăgă această sumă considerabilă a eșit și s'a storsu aproape numai din ostenețele micilor capitaliști, mai ales francesi. Toți aceștia la început au fost entuziasmați de mărimea întreprinderii, er mai târziu au fost amăgiți în felu și felu de chipu ca să subscrie la acțiuni, obligațiuni și losuri emise pentru Panama. A avutu așadar compania la dispoziție o sumă de două ori așa de mare câtă era prevădută după calculările cele mai amărunchite ale inginerilor și în deosebi ale lui Lesseps, și totuși, nu numai că lucrările nu s'au terminat, dar nici la jumătatea drumului lor n'au ajuns. Spre a deslega o asemenea enigmă, care altfel ar rămânea o pătă neștersă pre capul atătoru ingineri iluștri, trebuie să relevăm înainte de toate următoarea constatare și mărturisire făcută de directorul întreprinderii Carol Lesseps (fiul lui Ferdinandu Lesseps) unu deputat francesu: Noi am construitu canalul Suez de noi țigine, fără de syndacate, fără de bancheri, cu resursele nostre propriu, și fără de alte cheltuieli de presă decât pentru anunțuri. Atunci se putea face astfel lucrurile, dar după aceea moravurile s'au schimbat. Spre a realiza acum o emisiune e de lipsă de presă și de syndacate de garanție. La fiecare emisiune trebuie să se împărtescă sume mari diareloru. Guvernatoriul actualu alu *credutul fonciaru* a măritu încă reul. Elu nu se îndestulește de a da bani diareloru în momentul emisiunii, ci dă fie căru diaru în continuu o anumită sumă pre lună; elu a inventat mensualitățile. În momentul emisiunii, diariștii se grămădescu la noi. Fără de a da subvențiuni lunare, noi ne-am înțelesu ca în timpul emisiunii presa să ne fie favorabilă. Aceste constatări ale directorului întreprinderii Panama varsă destulă lumină asupra independenței presei din zilele nostre: ele, și mai virtosu sumele considerabile ce le-au storsu diariștii, ne arată învederat unde a ajunsu moralitatea și im-

parțialitatea multu trimbițatului foru alu opiniunii publice! Și însemați bine că nu se tractează numai de plățirea anunțurilor de pre pagina a patra sau a unor reclame parte furisate printre scirile zilei, parte făcute cu mare măiestrie ca ghiviciulu Iulianu ori alifile universale de sănătate, nu ci vorba este de o vindere sau cumpărare sistematică spre a țigela pre aceia de carl lumea plină este prin articli de fond, prin entrefileuri grațioase ori și numai prin tăceri chibzuite în privința pedecilor și greutăților ce le-ar întâmpina cutare și cutare întreprindere. Când moravurile Romanilor din vechime apucaseră pre fatalul guvernishu alu corupțiunii generale, s'a aflat cine a țigă că, cu ajutoriulu unui măgariu încărcat cu aur, Roma întrăgă s'ar fi putut cumpăra. Grația unei totu asemenea destrăbălări morale, datorită în cea mai mare parte presei însăși, în cetatea diariștilor contimporani își poț afla casă și masă cinstită întrăndu cu o povară încă și mai mică, numai să fie totu așa de strălucitoare ca și aceea ce ar fi avutu s'o țărăie măgariulu din vechime.

Să ne întorcem însă la cifrele companiei. Din suma de 1271.682.637 franci, 783 de milioane figură în socotelele companiei ca cheltueli afectate pentru procurarea materialului și pentru lucrările deja făcute în istm; alți însă abia estimează valoarea acestor lucrări și a materialului, părăsitu acum la voia întâmplării, la 300 milioane. La această sumă de faptu întrebunțată pentru canalu este de a se adauge alta de 271 milioane împărțită acționarilor ca interese sau depusă ca garanție a losurilor emise. În totalu 571 milioane. Restulu de aproape 700 milioane s'a dusu pre unu altu canalu fără de a lăsa vreo urmă după sine decât niște cuvinte pompoze de cheltueli de administrație, publicitate etc. În fondu însă aceste mari cuvinte nu avură decât o singură însemnare: corupțiune pre tota linia începându dela ministri și deputați până la reprezentanții celui din urmă diaru, corupțiune amestecată cu escrocherie și abusu de încredere, adică corupțiunea corupțiunilor. Culmea acestei corupțiunii se vede în fine din împrejurarea că tribunaliu civilu alu Senei a declarat falimentulu companiei la 5 Februarie 1889. Liquidatorulu judiciar numit atunci a depus două raporturi fără de a face vreo alusiune la nenumăratele înșelățiuni comise, și cari n'au putut să nu-i fie necunoscute barom în parte. Tăcea liquidatorulu și justiția, de nu se mișcau alți în ruptulu capulu spre a țigela încă odată pre posesori de acțiuni și de obligațiuni cu vorbe frumoșe și cu planuri fantastice de reconstituirea întreprinderii. În realitate însă și tăcerea unora și strigătele altora aveau de scopu împlinirea prescripțiunii, care după trei ani dela declararea definitivă a falimentului în fața omenilor ar fi spălatu pentru todeauna ori ce corupțiune. Provedința divină însă n'a voit să întârzie pedepsirea atătoru înșelățiuni, n'a voit să amâne celu puțin în parte răsunarea atătoru nedreptăți strigătoare către ceru. Cu vreo câteva săptămâni așadar înainte de împlinirea prescripțiunii unu deputat a dat alarma dela înălțimea tribunei parlamentare. Ce a urmat după aceea denunțiere solemnă, e cunoscutu din notițiile zilnice ale tuturor diareloru. Sentința s'a pronunțată contra unora dintre acușati; dar o sentință mai multu de batjocură decât de dreptate. Închipuiți-vă că unu val-de-elu e aruncat în fundulu închisorilor pre 10—15 ani pentru că a pusu mâna pre vaca sau boulu vecinulu său, er cei recunoscuți de vinovăți pentru mănecarea a sute de milioane storse de pre spinarea publiculu, suntu ostindți la doi, trei sau cinc ani! Așa se întâmplă cu justiția omenescă.

Dionisiu și Sibilele.

Scene din timpurile Cesarilor de
Miles Gerald Keon.
(Continuare.)

„Cine să-mi spună acum, ce se întâmplă?” striga Caius Caligula. „Ca și când mi-ar fi scos ochiul cel drept! Irod Agripa grăește așa de încet și cu accent evreesc. — Acum, sclavule, trebuie să vezi tu toate, pentru ca să mi-le spui. Ajuns'a Piso pe arenă.”

„Chiar acum se sue pre un cal.”

„Dar apoi? Suiu-s'a călărețul deja pre Seian?”

„Încă nu, prințule. El a luat în mână cele două lemne, din partea lor cea subțire. — Acum dă Cesarul Tiberiu poruncă să se golască arena. O țelor! Acum se hotărăște! O, mântuitorul meu, acum mi-ași da bucuria libertatea și viața. —

„Era nu-mi spui, ce face. Așa e, că tremură de frică?”

„Nici de cum, prințule. Eu tremur, dar el nu. El stă acum ca de un cot de la umărul stâng al calului și urmărește pre Cesarul Tiberiu cu ochii. — O țelor, îndată se va da signalul!”

„Grăește, sclavule, ce se întâmplă acum?”

„Animalul tremură, naile i-se lărgesc ochii i-se fac ca de sânge, își pleacă capul—

„Dar călărețul? — Ce liniște s'a făcut!”

Tiberiu își ridicase mâna.

În aceeași clipă trecu sunetul lungit al unei trumbe prin aer. Toți așteptau și nici nu răsuflau.

După aceea răsună ciroul deodată de strigăte de aplaus. Toți strigau, rideau, lărmuiau. Pre o clipă ascultă baștul ca și cuprins de visare la larma aceea, era apoi aducându-și aminte, că el nu poate să vadă cauza acestei larme, furia lui trecu toate marginile.

Se aruncă cu amândouă mâinile pre Claudiu și scuturându-l strigă cu voce răgușită de mânie: „Ți-ai pierdut limba, ori vrei să lasi să ți-o scoată ca deunăci cânelui? Ce se întâmplă în cir?”

„Iertă, prințule! Ne-a surprins pre toți, — a fost sublim! Până ce suna încă trumbea, își luă călărețul pălăria din cap salutându pre Cesarul Tiberiu și pre împăratul. Apoi chemă pre bătrânul său servitoriu, luă în mână tofegele și le aprinse. Partea lor cea grosă arde acum cu flăcări. Acum se oprește lângă cal, și — ce putere și istețime! — acum e pre cal. În mâna stângă ține torțele, er cu drăpă duce frinele la gură și le prinde cu dinții. Minunat! — Acum bag de samă, că scările sunt de țesetură de curele. El își întărește cu multă băgare de samă picioarele într'însele. O torță o ȳea în drăpă, — țelor! — a sosit clipita cea grozavă. — Toți țelor cei buni, stați-ȳ într'ajutoriu!”

„Ce hodogoresci? Spune-mi, cum se pörta calul?”

„Privesce furios în drăpă și în stînga. Pare că observă, că flacăra e apröpe. Călărețul le întinde între sine și între capul calului. Ce idee! Claudiu, așa ceva ție nu ȳ-ar fi trecut nici odată prin minte! Acum deslögă sclavii curelele celea lungi. Corfa cade dela gura calului. Lupta se începe. Ca unu semițeu șede el pre cal, sigur și liniștit. Grozav animal!”

Claudiu era ultă, că el e aci numai pentru băștu. Acesta i-o aduse aminte îmboldindu-l cu furie. Atunci răsună în ciru aclamarea: Euge! Euge!

„Audiȳai, cum a cădüt pre picioarele dinainte? Se ridicase apröpe vertical pre cele dinapö și părea că așa va să rămână. Dar nu i-a succés. Altul ar fi cădüt de pre cal, dar el parcă e bătüt pre cal cu cuțe. — Acum dă cu cele dinapö, acum bate în pămînt, acum era se ridică în cele dinapö, dar călărețul parcă s'a contopit cu el. Așa ceva nu s'a mai vödüt pre aici!”

„Și numai eu nu pot să o vödü! Ochii mei! Ochii mei!” striga Caligula ca țesüt din fire. „O de ar fi bestia a mea, o ași face totü bucăți!”

„Astăđi, astăđi voiü fi liberü!” țise sclavul cuprins de bucurie și de admirare.

„Și lui, lui nu i-se va întâmpla nimica, el va țvinge! Scutiȳi-lü, țineȳi-lü, țelor! — Demonul! Acum cörcă într'altü chip. Aruncă capul înapö, lacomiü lui ochi scilipesc, își arată dinții, dar torțele îi staü în cale. Pedeca, de care a datü, flü umple de furie, își încövöia șpatele ca o pisică, dar călărețul nu se mișcă. Acum parcă a intrat un demon în el, sare cu toate patru în sus. Pare că a observat, că și-a datü de omü. — Etă! acum în aerü, acum pre genunchi, toate le cörcă — înzädarü!”

„O! numai pre o clipită! trebuie să-lü vödü, numai o clipită! Nu e de cređüt!” Și Caius era smăncia de legături, până începu să plângă de durere.

„Da,” continuă Claudiu, „focul îi ajută. Ce statü înțeleptü! Cine va fi aștat mijlocul ästa? Chiarü și animalele pustiei se înfrică de el. O prințule, audi tropotele copitelor? E îmblânditü, e învinsü! O țelor, sunt liberü, suntem liberü și fericiȳi! — Audi tropotele regulate! Nu e de cređüt, și e Seianü, care trece ascultătoriu preste arenă, îndreptat de flăcările acelea, cari sunt o invenție a țelor. Totü mai repede i-se face mersul. El tremură, sudori curg de pre el, spumă îi cade din gură, arena parcă începe să le fie prea mică aü lipsă de un spațü fără margini! Acum sböră cätă intrarea cirului, acum aü țesüt! — O Benigno, Benigno!” Sclavul învins de bucurie cădö pre scaun. Iritarea cliptelor celor din urmă parcă i-a frântü puterile.

Dar Caligula nu-i dădu pace. „Aü țesüt din ciru? Asta dör nu va să țică, că s'a sfârșitü?”

După câteva clipele de surprindere publicul începu a erupe în strigăte de aplaus, de tremura clădirea.

Băștul nu mai putea să țică nimica. Aplausul îl făcu, să amuțescă.

„O prințule! Să fii vödüt lupta äcësta admirabilă! Nici odată nu o voiü uita!” țise Claudiu cu însufletire. „Calul juca flăcările juca în aerü. Multămită țelor!”

„O prințule! Să fii vödüt lupta äcësta admirabilă! Nici odată nu o voiü uita!” țise Claudiu cu însufletire. „Calul juca flăcările juca în aerü. Multămită țelor!”

„O prințule! Să fii vödüt lupta äcësta admirabilă! Nici odată nu o voiü uita!” țise Claudiu cu însufletire. „Calul juca flăcările juca în aerü. Multămită țelor!”

„O prințule! Să fii vödüt lupta äcësta admirabilă! Nici odată nu o voiü uita!” țise Claudiu cu însufletire. „Calul juca flăcările juca în aerü. Multămită țelor!”

„O prințule! Să fii vödüt lupta äcësta admirabilă! Nici odată nu o voiü uita!” țise Claudiu cu însufletire. „Calul juca flăcările juca în aerü. Multămită țelor!”

„O prințule! Să fii vödüt lupta äcësta admirabilă! Nici odată nu o voiü uita!” țise Claudiu cu însufletire. „Calul juca flăcările juca în aerü. Multămită țelor!”

urmă, cândü toate privirile se îndreptară erăși spre intrarea cirului. De departe putea cunöșce publicul pre călărețü și pre Seianü.

„Veđi colo!” țise Claudiu mișcatü.

„El se întörce, e stăpän preste cal! Acum alögă prin pörta cirului. Audi, cum flü salutä poporul și pretorianii! El nu mai ține torțele în mână, le-a aruncat, nu mai are lipsă de ele. Pălăria încă i-a sburat de pre cap. Pörlul lui celü buclat sböră în aerü. — Audi! Audi, cum flü întimpină cu aplausuri! El se închină în toate părțile. Dar ce e ästa?”

„Câne! Dör nu aștepti, să-ȳ spunü eu, ce e?”

„Era o dungă roșie pre frunte. Va fi numai o șgäriätură, ce i-a făcut o vre unü ramü.”

„Dar cum prospicieză? E palidü? Nu cade de pre cal?”

„Fața lui străluce ca a unü erou,” țise Claudiu, „ea străluce de bucurie, de curaj. Cine a mai făcutü una ca ästa? Și încă pentru mine!”

„Ce face acum? Unde e?” întrebă surcelul împäresc.

„Se oprește în mijlocul arenei. Calul stă ca o statuă. Cel doi Cesari călăresc cu alaiul lor spre el. Se opresc ca la șese cöți dela el și grăesc cu el. El îi se închină și suride. ȳelor, ce suris! Am să sätüt pulverea de pre picioarele lui, am să-i cuprindü în brațe genunchii! Poporul trece în cete din toate părțile preste balustrada arenei. Sclavii dela staul se apropie cu băgare de samă. Animalul e liniștit. Îi lögă gura. Poporul se îmbulțesc în jurul calului și alü călărețului. Acum sare de pre cal, nu-lü mai vödü.”

Într'aceea porni Augustü cu curtea. Publicul încă părași acum cirul.

(Va urmă.)

Bibliografie.

Testamentul și Literale fundamentale ale fericitului Arhiepiscop și Mitropolit gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș *Dr. Ioan Vancea de Buteasa*. Blășü 1892. Tipografia Seminarului gr. cat. din Blășü. Se află de vîndare la Administrația „Unirii”. Prețul 10 cr., cu portü postalü 15 cr.

Mitropolitul Dr. Ioan Vancea de Buteasa. Schiță biografică. Blășü 1890. 8° mică. Prețul 10 cr. Venitulü curatü este destinatü pentru internatulü de fete din Blășü. Recomandämü lățirea acestei prea interesante scrieri în cercuri cätü se pöte mai întinse.

A apărüt de sub tipari **Octoihul celü micü** edit. III. Blășü 1892 și se află de vîndare la tipografia seminarială nelegatü cu prețul de 80 cr. v. a., legatü cu călcăiu de pânză cu 95 cr. v. a. Legatü dimpreună cu **Pentecostariulü** cöstă 1 fl. 80 cr. v. a.

Mihailü Eminescu. Studiu criticü. Blășü 1891. Biblioteca „Unirii”. 8° mică, 213 pag. Prețul cu porto postalü 45 cr. v. a. sau 1 fr. 20 cm. Studiulü äcësta, care a provocatü atențiunea cercurilor literare nu numai de dincöce, ci și de dincolo de Carpați, se pöte procura cu prețulü indicatü sau directü dela administrațiunea foii „Unirea” din Blășü, sau dela „Tipografia Seminarului gr. cat. din Blășü (Balázsfalva)”. În România broșurä se află depusä la librăria *Socociü*.

Economie.

Ricinul (*Ricinus communis*) originariu în India orientală la noi se cultivă mai mult în grădini ca plantă ornamentală. Din încercările făcute s'a constatat că ricinul se face și la câmp și că se rentează să fie cultivat. Ună jugeră aduce venit curat de 86 fl. — Locul, ce voim a-lu sēmăna cu ricin să fie în față și gunoitu bine. Aratul se întâmplă în April. Sēmînța, care mai înainte se înmōie, se pune în cuburi așa cum se pune fasolea, câte 3—4 fire la un loc, apoi se grapă. În Mai se sapă prima oră în Iunie a doua oră, la finea lui Iunie se sapă a treia oră și se răresce. Culesul e în Septembrie. Cōja tare, în care se află simburii, se desface cu grige, ca să nu se sdrobescă simburii. Din simburii aceștia se tescuesce oleul de ricin, ce se întrebuintează în medicină.

Curățirea arborilor. Cu privire la curățirea arborilor se recomandă observarea următoarelor reguli: 1. Arborii din grădină să-i curăți în Martie sau la începutul lunii April, dacă atunci nu poți, amână curățirea lor până vara târziu. 2. Să nu tai în un an prea mulți ramii, ci răzirea coronei să se facă în 3 ani succesive. 3. Numai ramii aceia să se taie, cari sunt prea deși și împedecă străbaterea luminei și a căldurii la toți ramii, ce formeză corōna. 4. Ramii să se taie, cât se poate mai de aproape de ramii principali. 5. Dacă trebuie să se taie vre-un ram principal, atunci să faci mai întâi o tăietură din jos și numai după aceea de asupra. 6. Ranele mai mari să se lege și ungă cu o amestecătură de cenușă și păcură (cătrănu.) 7. Dacă trebuie să se cionte numai un ram principal, atunci ciontarea să se facă, din sus de un ram lateral. 8. Depărtază toți ramii nefolositori. 9. Gaurile, ranele arborilor bătrâni găunoși, trebuie curățite și astupate cu cement. 10. Se nu uși a curăți muschii și scōrța uscată de pre trunchiul pomilor, care apoi trebuie văruiți cu var de curând stins. 11. Ranele mai mici, ce se nasc din tăierea surseilor nefolositori, să se ungă cu o amestecătură de cenușă, pământ galben și gunoii prospet de vite. 12. După ce ai terminat cu curățirea pomilor, sapă pământul în jurul lor și dacă-i lipsă, pune gunoii copt, putred.

Cine va urma acestea 12 reguli, acela va avē pōme din abundență mai în fiesce care anu.

Nutremintul vermilor de mētasă. Esperindu-se la câte eventualități este espusă crescerea frăgarilor s'au făcut diverse încercări, de a substitui frunza de frăgariu cu frunza altor plante pentru nutreirea vermilor de mētasă, dară de regulă nu a succed; căci și dacă une-ori nu au perit vermi, totuși cultura lor nu a adus nici un folos.

După o experimentare de patru ani în fine i-a succed profesorului dela „Institutul de veterinărită din München“, Dr. Harz, ca frunzele de frăgariu să le folosească cu frunzele plantei numite „*Scorzonera hispanica L.*“ În anul cel dintăi nu s'au putut nutri vermi până la împăpușare numai cu frunzele acestei plante, ci a trebuit să li-se dea și frunza de frăgariu, spre a-le promova dezvoltarea. Din anul al doilea începând a succedă a-i nutri esclusiv cu frunza de scorzonera hispanica.

Producerea de mētasă în anul primu a fost nensēmnată, dară a crescut gradat din an în an. În anul al șeselea, s'au dat deplin vermi cu noul nutremint și au produs mētasă în cantitate și calitate ca și cei nutriți cu frunza de frăgariu.

Scorzonera, ca nutremint pentru vermi de mētasă, din mai multe respecte este de preferit frăgarilor. Înainte de toate ea se poate cultiva în grădină ori pe câmp în cantități considerabile; se face atât la locu șes, cât și la locu delos. Îngheturile, ce se întâmplă une-ori primăvara târziu, puțin

și strică aceste plante; altcum contra lor ușor se poate scuti presărându-se preste ele plivă sau gunoie de paie. Scorzonera sēmănată pre la începutul lui Mai în primăvara anului următoriu are destule frunze pentru nutreirea vermilor, precând frăgariu numai după 10—15 ani pot produce frunza în cantitate mai considerabilă.

Fiindcă scorzonera rămâne verde până toamna, s'au put face încercarea de a produce o nouă variațiune a vermilor de mētasă. Anume după ce fluturii ieșiți din păpuși, cam prin Iuliu, ar depune oue; acestea, puse la căldura prescrisă, 10—12° R. la început, care mărindu-se pre încetul să ajungă la 16—18° R. ar da vermi noi, cari încă s'ar împăpușă până toamna, și așa s'ar dobândi două recolte pre an.

Nutreirea vermilor de mētasă cu scorzonera se întâmplă ca și cu frunza de frăgariu; adecă se dă vermilor numai frunze crude, curate și prospete, eră nu ude ori veste. Vermii, cari de comunu iesu pre la mijlocul lui Mai, străbătend prin rociul, pre care se aședă frunzele, îndată încep a mănca. Procesul de dezvoltare a vermilor până la împăpușarea lor, nutriți cu scorzonera, durează cam 5 săptămâni și 2—3 zile, precând la cei nutriți cu frunze de frăgariu ține 29—33 zile.

Distanța dintre pomi. Fiecare pom are de lipsă de un anumit teritoriu, altfel nu se poate dezvolta cum se cade. De multe ori pomi tocmai de aceea nu se dezvoltă și nu produc destul de bine, că sunt prea deși. În anul primu, până ce pomii sū tineri și mici, poate că le priesce, se dezvoltă și produc cum se cade, dar mai târziu se estind totu mai tare și dacă teritoriul nu le mî ajunge, stagnază și poate chiaru peru înainte de vreme.

Distanța ce trebuie să fie între pomi, atîrnă dela multe de tōte. În locul primu atîrnă dela felul pomilor și dela pământul, unde se pun. Mai la fiecare pomu îi trebuie altă distanță. Unii cresc repede, dar nu se lătesc tare, alții se lătesc tare; unii produc îndată după căi-va ani, alții numai târziu. La unii pomi rădăcinile nu pētrund adēncu în pământ, la alții întâi pētrund adēncu și numai după aceea se lătesc ș. a. m. d. Merii cu trunchi înalt trebuie să albă locu de 10 metri în tōte direcțiunile, precând la merii mai mici sunt de ajuns 7 metri, er la cei mērunți 5—6 metri. Perii au lipsă de 10 metri, fusă dacă sū mici le ajung 5—6 metri. La ciresi le trebuie 8-10 metri, la vișini 5—6 metri. La Reineclaude și alți pruni 4—5 metri, la perseci 4 metri.

Pomi crepați de frig. Iarna grea din astă an a făcut multă stricăciune în pomi, pre unde proprietarii nu s'au îngrijit de timpuriu de scutirea lor. De geru crepă cu deosebire pomii cu cōja sgronturōsă, fiind că ei absorb multă umezală din aer. În geru mare umezală din lăuntru înghetă și pomul crepă, cum crepă și vasele închise implote cu apă, dacă iarna le puni la frig. Firesce că de cele mai multe-ori pomul numai în anumite locuri crepă. Mai adeseori crepă în părțile din spre mēdănopte, și crepă cu deosebire pomii bătrâni, și și aceștia mai virtosu în părțile nesănētose. Dacă scōrța a fost vētămată și în locul vētămatu încă înainte de ghetu a fost umezală, atunci crepă mai ușor. Ca să nu crepe, e bine că curățim rana, dar așa ca să nu se vătame epiderma. Ranele mai mari și mai adānci după curățire le umplem de timpuriu cu cement sau cu cēră de lemn.

Esportul de oi în Frāncia. După rapōrtele, ce au primit foile, esportul nostru de oi în Frāncia e în creștere. În Februaru am esportat 22,600 er în luna trecută 30.000.

Asecurare obligătore. Conte Wurmbrand a propus în dieta din Austria, că toți proprietarii să fie obligați prin lege a-și asigura edificiile și produsele lor economice sau industriale în contra focului. Comisiunea în-

credintă cu esaminarea propunerii și studiarea cestiuiei e de părere, că statul să fie în mâinile sale asigurarea în contra focului. Comisiunea se provocă la Bavaria și Saxonia, unde s'a făcutu acesta mai de mult și a adus rōde bune.

Regularea Oltului. Guvernul nostru voindu să reguleze oltul s'a pus în înțelegere cu guvernul Romāniei, ca să se facă studiile necesare și pentru partea din Romānia a fluviului. Guvernul român însă a respuns, că din cauza sarcinelor luate asupra sa cu joncțiunile căilor ferate, de astădată nu este în pusēțiune a se mai gândi și la regularea Oltului.

Importul nostru de vinu din Italia. În timpurile din urmă atât în Austria cât și în Ungaria se importă multu vinu din Italia. O parte vine prin Fiume, partea cea mai mare însă prin Trieste. În Februaru s'au importat 112,476 māj metriche.

Bursa de Budapesta.

Din 12 April st. n. 1893.

Renta de aur ung. 4%	116.01
„ „ hărtie „ 5%	100.—
Imprumutul căilor ferate ung.	123.—
Amortisarea detoriei căilor ferate de Ost ung. (1-ma emisiune).	120.50
Amortisarea detoriei căilor ferate de Ost ung. (2-a emisiune).	101.50
Bonuri rurale ung.	96.75
„ urbariale ung.	100.—
Obligățiunile desp. regalilor	101.80
Imprumut cu premiu ung.	154.—
Losuri pentru regularea Tisel	144.50
Renta de hărtie austriacă	98.75
„ „ argint austriacă	98.75
„ „ aur austriacă	117.—
Losurile austr. din 1860.	167.—
„ Viena	180.—
Acțiunile bancel austro-ungare	988.—
„ de credit ung.	414.—
„ „ austr.	353.60
Obligățiunile cu câștig ale bancel ipot. ung.	131.50
Scrisuri fonciare ale institut. de cred. și economii „Albina”	101.—
Galben împărătesc	5.75
Napoleon-d'or	9.68
Mărci 100 imp. germane	59.90
Londra 10 Livres șterlingi	122.35

Editor și redactor răspundător:

Dr. Victor Szmigelski.

Nr. 747—1893.

(20) 1—2

Concursu.

Pentru ocuparea postului de contabil la „Patria“, casă de economii societate pre acțiuni, se escrie concursu.

Salariul împreună cu postul acesta face fl. 600 și fl. 150 ban de cuartir.

Concursele, provēdute cu documentele recerute spre adevērirea calificațiunii depline pentru ocuparea acestui postu, să se așternă subscisei până în 1 Mai a. c.

Blașiu din ședința direcțiunii ținută în 4 April 1893 st. n.

Direcțiunea.

Nr. 164—1893.

(21) 1—3

Edictu.

După ce Alexandru Savu, născut în Stirciu comitatul Selagiu, fostu docente gr. cat. în Almașul deșertu, bărbatul legiutu a Mariei Farkas gr. cat. din Almașul deșertu, cu începutul lui April 1892 și-a părăsit legiuita sa soție și nu se scie ubicațiunea aceluia, prin acesta se citēză, ca în terminu de un an și o zi să se prezenteze înaintea acestui Foru matrimonialu, căci la din contră procesul divorțialu urzit în contra dînsului se va pertracta și decide în absența lui.

Dela Forul matrimonialu gr. cat. de I-a instanță alu Protopopiatului Pogăcele.

Pogăceua, în 31 Martie 1893.

Masimilant C. Codarcea,
vice-prot. preș. for. matr.